

Said Nursî 1913'te neredeydi?

Tahkiksiz gidenler, bir konuyu kafalarına estiğini gibi, yahut işlerine geldiği gibi yazarlar, söylerler, işlerler...

İşte, bugünkü asıl konumuz olan Bediüzzaman Said Nursî'nin 1913 senesinde nerede bulunduğuna dair kimilerinin yazıp söylediği de maalesef bu türden.

Bir misâl: Ekmek teknesi için "Atatürkçü" olmakla ve daha çok "yalan tarih" yazmakla şöhret bulan Cemal Kutay, Said Nursî'yi o tarihlerde Libya'da (Trablusgarp) göstermeye çalıştı. Onun yalanlarını referans alan günümüzün tahkiksiz adamları da, o düzmece bilgileri yine işine geldiği gibi kullandılar. Biz de, bir ay kadar önce yine bu köşeden onlara gereken cevabı vermeye çalıştık. İnşallah faydalı olmuştur.

Bir başka misâl: İyi niyetinden şüphe etmediğimiz romancı-yazar Mehmed Niyazi, 1913'teki "Edirne'nin kurtuluşu" tarihlerinde Üstad Bediüzzaman'ı Trakya taraflarında göstermeye çalışmış. (Bkz: Yazılmamış Destanlar; Tarihî Roman; Ötüken Yayınları.)

Bu arada, aynı tarihte Bediüzzaman Hazretleri'ni İstanbul'da gösterenler de var.

Burada temel soru şu: Acaba, aynı 1913 tarihinde Said Nursî'nin hem Trakya'da, hem Trablusgarp'ta, hem İstanbul'da, hem Van'da bulunması mümkün müdür? Yani, böyle bir şey söz konusu olabilir mi hiç?

Değil elbette. O halde doğrusu tekrar da olsa yazıp göstermek lâzım geliyor.

Burada şunu ifade edelim ki: Bizim baktığımız muteber kaynakları çoğu, neredeyse tamamı Said Nursî'nin 1913-15 tarihleri arasında Van ve çevresinde bulunduğunu gösteriyor. Dahası, aşağıda da bâriz şekilde görüleceği gibi, bizzat kendi ifadeleri dahi gerçeğin bu merkezde olduğunu gösterip parmak basıyor.

İşte, 1913 ortalarında başlayan ve 1914 yılı başlarında biten Şeyh Selim ile bağlantılı "Neticesiz Bitlis Hadisesi"ne dair Şuâlar'daki kendi beyanlarından bir misâl: "Eski Harb-i Umumiden evvel, ben Van'da iken, bazı dindar ve muttaki zâtlar yanıma geldiler, dediler ki: 'Bazı kumandanlarda dinsizlik oluyor. Gel bize iştirak et, biz bu reislere isyan edeceğiz.' Ben de dedim: (...) O zatlar benden ayrıldılar, kılıç çektiler; neticesiz Bitlis Hadisesi vücuda geldi."

Evet, bu ifadeler gayet açık bir sûrette gösteriyor ki, Said Nursî o tarihlerde Van'dadır ve kaleye bitişik meşhûr Horhor Medresesi'nde talebelere ders vermektedir.

İşte, bu iddiayı doğrulayan bir bilgi de kendi otobiyografisi olan "Tarihçe-i Hayatı"nda (S: 518) aynen şu şekilde yer

alır: “Eski Said’in talebeleri, Üstadlarıyla şiddet-i alâkaları fedâilik derecesine geldiğinden, Van-Bitlis tarafında Ermeni komitesi, Taşnak fedâileri çok faaliyette bulunmasıyla, Eski Said onlara karşı duruyordu; bir derece susturuyordu. Kendi talebelerine mavzer tüfekleri bulup, medresesi bir vakit asker kışlası gibi, silâhlar, kitaplarla beraber bulunduğu vakit, bir asker feriki (korgeneral) geldi, gördü. Dedi: ‘Bu, medrese değil, kışladır.’ (Bitlis hâdisesi münâsebetiyle evhâma düştü) Emretti: ‘Onun silâhlarını alınız!’ Bizden, ellerine geçen on beş mavzerimizi aldılar. Bir-iki ay sonra Harb-i Umûmî patladı; ben tüfeklerimi geri aldım.”

Düşünün ki, daha Birinci Dünya Harbi patlamadan (Temmuz 1914) aylar önce, hatta “Bitlis Hadisesi”nden bile aylar önce, Üstad Bediüzzaman, Van’daki medresesinde 90 kadar talebeye hem kitabî ders veriyor, hem de silâhlı tâlim yaptırıyor.

Dolayısıyla, meseleye neresinden bakarsanız bakın, onun 1913’te nefsi Van’da bulunduğu anlaşılıyor ve öyle de görünüyor.

Bir başka nokta da, yine Harb-i Umumî’den evvel İşaratü’l-İ’câz isimli tefsir eseri yazmaya niyetlendiği ve harp esnasında da telifata devam ettiği gerçeğidir.

İşte, buna dair yine kendi beyanları: “Eski Harb-i Umûmiden evvel ve evâilinde, bir vâkıâ-ı sâdıkada görüyorum ki, Ararat Dağı denilen meşhûr Ağrı Dağının altındayım. Birden o dağ müthiş infilâk etti. (...) Birden, o hâlette iken baktım ki, mühim bir zât bana âmirâne diyor ki: ‘İ’câz-ı Kurân’ı beyan et!’”

İşte, söz konusu tefsir, bu sâdık rüyâda kendisine verilen o “kudsî emir” üzerine yazılmaya başlanıyor ki, bunun da başlangıç vetiresi Van’da olup, şimdiye kadar kimsenin buna herhangi bir itirazda bulunduğu rastlamış değiliz.